

UVODNIK

V pričujočem tematskem sklopu se skupina avtoric ukvarja s problematiko socialne integracije starejših ljudi v Sloveniji daljšem časovnem obdobju (1987–2005). Članki so rezultat triletnega intenzivnega delovanja pri projektu¹ »Socialna integracija starostnikov v Sloveniji«, kjer sodelujemo raziskovalke s Fakultete za družbene vede, Filozofske fakultete in Visoke šole za zdravstvo. Raziskovalna dejavnost, ki vključuje sodelovanje raziskovalcev iz različnih institucij, z različnimi metodološkimi in vsebinskimi izhodišči je svojevrsten izziv, ki pa se je v našem primeru izkazal za zelo uspešno in spodbudno kombinacijo. Prepletanje različnih metodoloških izhodišč se kaže v sočasni uporabi kvantitativnih in kvalitativnih metod. Socialno integracijo starejših ljudi smo začele opazovati z uporabo sekundarnih kvantitativnih podatkov, ki so predstavljali dobro izhodišče za ugotavljanje osnovnih trendov v spremembi omrežij socialne opore. Omejitve sekundarnih podatkov smo presegle z zbiranjem dodatnih kvantitativnih in kvalitativnih informacij o omrežjih socialne opore v celoti in še posebej o pomoči v primeru bolezni, emocionalni opori ter izobraževanju. V procesu zbiranja podatkov so nam intenzivno pomagali tudi študentke in študenti vseh treh izobraževalnih institucij, ki so pri terenskem delu pokazali veliko navdušenja in raziskovalne radovednosti.

*V prvem članku smo predstavile metodološki okvir in način kako spleta-
mo kvantitativne in kvalitativne metode. Socialno integracijo starejših ljudi
smo opazovale skozi številke in skozi opise, subjektivna menja in izkušnje,
ki nam omogočajo analizo značilnosti pojmovanj in doživljanj vpetosti v
omrežja socialne opore, prejemanje in dajanje socialne opore ter tudi razlo-
ge za izmenjavo opore (Hlebec in druge). Emocionalno oporo dveh genera-
cij v časovni perspektivi sta opazovali Zdenka Šadl in Valentina Hlebec.
Tesna povezanost v družini v povezavi z emocionalno oporo se času ni spre-
menila in je še vedno spolno določena. Socialno oporo, zdravje in bolezen
starejših ljudi sta preučevali Majda Pahor in Barbara Domanjko. O bolezni
se starejši ljudje pogovarjajo predvsem s sorodniki in tudi s prijatelji, praktič-
na pomoč pa se izmenjuje le znotraj sorodniškega omrežja. Učno dejavnost
odraslih v različnih bivanjskih okoljih sta raziskovali Sabina Jelenc Krašo-
vec in Sonja Kump. Avtorici sta ugotovili, da so značilnosti bivanjskega oko-
lja in socialna omrežja povezana z učno dejavnostjo posameznika. Kaže se,
da se interes za učenje s starostjo zmanjšuje ne glede na možnosti, ki jih po-
nuja določeno okolje. S prostorsko determiniranostjo omrežij starejših ljudi
in vlogo sosedov pri izmenjavi različnih vrst socialne opore se je ukvarjala*

¹ Projekt v celoti financira ARRS (J5-6123-0582-05).

Maša Filipović. Avtorica na osnovi kvantitativnih podatkov, ki širše obravnavajo vlogo sosedov v omrežju socialne opore, ugotavlja manjšanje vloge sosedov, ožjenje omrežij z razširjenega lokalnega kroga na gospodinjstvo in tudi manjše zaupanje v ljudi v soseski.

Kljub različnim vsebinam pa članke povezuje kritična nota pri interpretaciji ugotovitev, ki poudarja aktivno vlogo starejših pri vzdrževanju medosebni odnosov v družini, soseski in širši skupnosti. Starejši ljudje niso le pasivni prejemniki opore in storitev ampak s svojo prisotnostjo in delovanjem soustvarjajo pogoje za kakovostno življenje zase in za svoje bližnje. Staranja torej ne zaznamuje le umik iz trga dela, upadanje fizičnih zmožnosti in slabšanje zdravstvenega stanja. Zavedati se moramo, da starejši ljudje privzemajo druge oblike pretežno neformalnega dela, ki pa so kljub neformalnosti družbeno pomembne, da je zdravje vrednota sama po sebi, ne le zaradi zmožnosti za delo in da starejši s svojo prisotnostjo v soseski in skupnosti prispevajo k vzdrževanju družbene kohezivnosti.

*Dr. Valentina Hlebec,
gostujoča urednica tematskega sklopa*